

SECTION 5. POLITICS IN UKRAINEDOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-428-3-25>**UKRAINIAN UNIVERSITIES
AS THE CROSS-BORDER PROJECTS' PARTICIPANTS:
CASE OF UZHGOROD NATIONAL UNIVERSITY****УКРАЇНСЬКІ УНІВЕРСИТЕТИ
ЯК УЧАСНИКИ ТРАНСКОРДОННИХ ПРОЄКТІВ:
ПРИКЛАД УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ****Lendel M. O.***Doctor of Political Science, Professor,
Professor at the Department of Political
Science and Public Administration
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine***Лендель М. О.***доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політології і
державного управління
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*

Неочікуваний результат російського повномасштабного вторгнення, а саме стрімкий перехід України до етапу підготовки до вступу в Європейський Союз, стимулює визначити та проаналізувати ефективність інструментів, які, поряд із гармонізацією правових стандартів, можуть стати двигуном європейської інтеграції. Для України, яка має протяжну смугу сухопутного кордону з державами-членами ЄС – Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією, – таким важелем є транскордонне співробітництво західних громад та регіонів.

Не зупиняючись на теоретичних аспектах цього феномену, що було предметом попередніх авторських досліджень [3–6], наголосимо, що важливими акторами транскордонного співробітництва у європейському просторі є університети, наукові інститути, інші центри з досліджень та розвитку. Зокрема, така інституційна роль академічних, дослідницьких та розвиткових структур є важливою для транскордоння Центральної Європи, складовою якого є західні регіони України.

Політичні еліти цього культурного та соціально-економічного макро-регіону, в цілому, досягли консенсусу щодо потреби стимулювання інноваційно-технологічного розвитку територій, які відстають за більшістю показників від національних «центрів», в тому числі завдяки синергії «через кордон» та побудови ланцюжка «освіта-наука-бізнес». Для українського прикордоння для залучення освітніх, наукових та інноваційних установ у процеси місцевого та регіонального розвитку важливо скористатися досвідом прикордонних територій інших європейських країн, які зуміли сформувати транснаціональні консорціуми, альянси університетів, наукові, технологічні парки, центри трансферу технологій, щоб подолати ефект периферійності, який є притаманним східним «околицям» Центральної Європи. Активно обговорюється навіть можливість створення спеціалізованого Європейського об'єднання територіального співробітництва (ЄОТС) між публічними освітніми та дослідними установами, щоб використати правові можливості функціонування цілісної юридичної особи для залучення коштів з фондів та програм ЄС [5, с. 152–153].

Пришвидження інтеграції у європейські простори, попри величезні людські, матеріальні, фінансові та психологічні втрати, зумовлені російсько-українською війною, сформувало «меню можливостей» для університетів України, які – за умови ефективного менеджменту, залучення людського потенціалу, формування мереж із зарубіжними партнерами – можуть не лише модернізувати свої академічні програми, наукові фокуси та інфраструктуру, але й стати «точками» відновлення для громад та регіонів, де функціонують. Беручи до уваги, що ЄС підтримує ініціативи публічних інституцій, включно академічних та наукових установ, застосовуючи принципи програмування, релевантності пріоритетам Спільноти, співфінансування, що – на практиці – передбачає застосування проєктного підходу, впровадження цієї культури є нагальною для українських університетів. Ужгородський національний університет належить до закладів вищої освіти України, який застосовує кращі практики управління проєктами, зокрема транскордонного характеру.

Наголосимо, що Ужгородський національний університет (далі – УжНУ) прийнято вважати найбільш стабільною та авторитетною публічною інституцією Закарпатської області України. Створений у 1945 році, тобто у період входження Закарпаття до складу УРСР як складової Радянського Союзу, університет, попри тоталітарно-авторитарні практики радянського періоду (1945–1991 роки) зберіг національні, локальні традиції, інакомислення, стійкість до зміни

політичної кон'юктури, спроможність акумулювати людський потенціал регіону.

У 2015 році у Концепції інноваційного розвитку до 2023 року УжНУ визначив перед собою амбітну мету набуття статусу дослідницько-інноваційного університету, де сформована система інноваційної освіти та елітної підготовки фахівців, реалізуються фундаментальні і прикладні дослідження як основа для інновацій. Це, на думку розробників Концепції, мало сприяти формуванню іміджу УжНУ як закладу нової формації, що всебічно віддзеркалює всі його інноваційні впровадження, враховує і передбачає зміни в економіці та суспільстві для підготовки відповідних кадрів та формування потрібних інновацій [2].

Реалізуючи вказану вище Концепцію, УжНУ упродовж останнього десятиліття реалізував близько 30 проєктів, який мали транскордонний характер, тобто у партнерстві з іншими публічними інституціями прикордонних територій сусідніх центральноєвропейських країн. Здебільшого проєкти були сфокусовані на стимулюванні регіонального розвитку на засадах сталості, інклюзії, діджиталізації, гендерного виміру, впровадження інновацій в академічні програми, наукові та прикладні розробки, соціальну та іншу інфраструктуру, європеїзацію.

Упродовж минулого 2023 року університет реалізував 17 міжнародних проєктів, частина з яких мала рельєфний транскордонний характер.

Зокрема, стартував проєкт «Європеїзація публічного права України: методи, рушії та впливи» /EPLU/101127562 Модуль Жан Моне, метою якого є дослідження та навчання методів, чинників та впливів європеїзації українського публічного права, зокрема впровадження курсу «Європеїзація публічного права» у навчальний процес.

За програмою Erasmus+, напрям Жан Моне, здійснювалася також реалізація проєкту «Транскарпатський центр Жана Моне з дослідження європейських стратегій розвитку», результатом якого якраз й стало формування осередку впровадження викладання та дослідження європейських студій в УжНУ.

У 2023 році науковцями університету було завершено реалізацію у партнерстві з словацькими та норвезькими колегами проєкту «Безпечний та інклюзивний кордон між Словаччиною та Україною – SIBSU», який був підтриманий грантом ЄЕЗ та Норвезького механізму. Метою проєкту було, окрім всього іншого, дослідження перспективи інтегрованого управління кордоном, підвищення обізнаності громадськості щодо потенціалу транскордонного співробітництва між громадами Словаччини та України.

За підтримки міжнародного ініціативного фонду Конференції ректорів Дунайського регіону було профінансовано проєкт «Транскордонне співробітництво закладів вищої освіти: теоретико-правові засади». Його головною метою проєкту було дослідження транскордонного співробітництва закладів вищої освіти держав-членів ЄС та України та напрацювання рекомендації щодо подальшого вдосконалення українського законодавства із врахуванням норм європейського права, зокрема положень договорів Ради Європи і Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом, зокрема щодо створення ЄОТС за участі університетів.

Основними завданнями у 2024 році у сфері міжнародної співпраці та інтернаціоналізації освіти стане ініціювання та впровадження нових проєктів, які можуть бути підтриманими програмами Європейського Союзу, зокрема Interreg Next, Erasmus, Міжнародного Вишеградського фонду, британськими та іншими донорами. Це зумовлює потребу та водночас готовність інституціоналізувати в університеті проєктний офіс, який стане основою для системної підготовки та менеджменту міжнародних ініціатив. Це, в свою чергу, сприятиме підвищенню позицій УжНУ у міжнародних рейтингах, збільшенню частки залученого зовнішнього фінансування, а, отже, просування іміджу університету як регіонального лідера у сфері надання освітніх послуг, впровадження інституційних інновацій.

Література:

1. Звіт ректора Ужгородського національного університету Смоланки Володимира Івановича за 2023 рік. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/55601>
2. Концепція інноваційного розвитку ДВНЗ «Ужгородський державний університет» на 2015–2025 роки URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/8662>
3. Лендъел М. О. Модерні теоретичні підходи до дослідження транскордонного співробітництва у Європі *Політичне життя. Political Life*. 2022. 3. С. 14–25.
4. Лендъел М. Теоретико-методологічні засади аналізу місцевих політичних інститутів та процесів у постсоціалістичних суспільствах Центральної і Східної Європи. *Теоретико-методологічні підходи до вивчення суспільно-політичних інститутів та процесів* : колективна монографія / за заг. ред. Юрія Остапця і Маріана Токаря ; кафедра політології і державного управління; Ужгородський національний університет. Ужгород: «Ліра», 2022. С. 117–152.

5. Лендель М. Політичний вимір транскордонного співробітництва в Центральній Європі на сучасному етап. *Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть* : колективна монографія / за заг. ред. : Юрія Остапця і Маріана Токаря ; каф. політ. і держупр. ; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород : «Ліра», 2023. С. 133–166.

6. Lendel M., Rishko L. Europeanization and the Local Political Culture as Challenges for Public Policy in the Slovak-Ukrainian Borderland. *Public Policy and Administration*. 2023. Vol. 22, No 4. P. 463–476.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-428-3-26>

THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON THE COURSE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN INFORMATION WAR

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ПЕРЕБІГ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

Lysak S. M.

*1st year master's student
at the Faculty of Social Sciences
and Humanities
Borys Grinchenko Kyiv University
Kyiv, Ukraine*

Лисак С. М.

*студент I курсу магістратури
факультету суспільно-гуманітарних наук
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Україна та Росія активно використовують соціальні мережі для висвітлювання своїх версій подій, що відбуваються під час повномасштабної війни. Це впливає на посилення наративів щодо причини, наслідків і сенсів продовження війни. Представники уряду, окремі громадяни та державні установи вдаються до різних соцмереж, таких як Facebook, Twitter, TikTok, YouTube і Telegram, для розповсюдження інформації. Незважаючи на те, що неможливо точно визначити об'єми завантажених даних у соціальних мережах, масштаби розміщеної інформації про війну виявляються величезними. Це яскраво демонструється на прикладі першого тижня повномасштабного вторгнення, коли відео з тегами #Росія та #Україна на TikTok набрали відповідно 37,2 мільярда та 8,5 мільярда переглядів [1].